

Mladík se spěšně Ráchel představil: „Jmenuju se Rob Maalderink. Půjdeme za mým otcem, je zahradník, má skleníky, tam se určitě budeš moct schovat.“ Začal vylévat z lodi vodu, občas odběhl podívat se na okraj rákosí, jestli někdo nejde. Pak znovu pomohl Ráchel na palubu. Jakmile byli na jezeře a plachtili, oddechl si. „Pracuju u otce,“ vysvětloval. „Abych se vyhnul *Arbeitseinsatzu*. Když pěstuješ potraviny, dostaneš legitimaci.“

Ráchel přikývla.

„Pomáhám mu, to ano, ale radši jsem na vodě. Před válkou jsem se plavil na velkých lodích. Třetí kormidelník.“

Rob vykládal páte přes deváté a Ráchel poslouchala. Neměla chuť pouštět se do nějakých sdělení o sobě. Myslela na statek, na děti, na ty obrovské plameny. A na sebe, kam se teď proboha vrtne? Všechno, co měla, byl gramofon a hromádka desek.

Po dvou hodinách plavby přistáli u mola. Přiloudal se k nim člověk v pracovním obleku. Maalderink senior, pomyslela si Ráchel. „Co sis to přivezl?“ zeptal se muž podmračeně.

Rob vyprávěl, co se stalo, a otec si Ráchel nedůvěřivě prohlížel. „Židovka,“ řekl. „To se pozná na první pohled. Tak náš soused taky. A to byl u nacionální strany NSB. To mě mrzí.“

Ráchel se na něj podívala a nevěděla, co si má myslet. Pak jí napadlo: peníze. Ty otevírají všechna srdce, určitě i srdce starého zahradníka. „A když vám zaplatím?“

„Kolik tím myslíš?“

Ukázala dva prsty. „Dvě stovky týdně.“

Pláclí si na dvě stě padesát. „Vyplácet vám je bude notář v Haagu,“ řekla Ráchel. Řekla to s jistotou, ale už dva roky o otcově notáři neslyšela. Pana Smaala nikdy neviděla, zařizoval otcovy záležitosti tajně. Je tam ještě, nebo ho už chytili?

„Platí, to zařídíme. Není ti to proti srsti, že ne?“ řekl Maalderink s úsměvem. „Trocha obchodování neuškodí. Na to jste vy od pradávna zvyklí. Robe, ukaž jí skleníky. Aby si mohla sama vybrat místečko.“

Rob se na otce podíval zmateně. „Nevím, co na to mám říct,“ řekl. „Mrzí mě to.“

„Ale jdi,“ zašeptala Ráchel. „Já to chápu. A kromě toho,“ dodala s úsměvem, „je pravda, co říká tvůj otec. Trocha obchodování nikdy není na škodu.“

*

Ráchel se nastěhovala do vybieleného skleníku, za zeď z naskládaných bedýnek na zeleninu. Rob za ní chodil každý večer a společně pojedli. Těšila se na něj, hezky vyprávěl o svých cestách do Indie, o přístavech, které cestou poznal. Třetího večera se zdržel hodně dlouho. Seděli vedle sebe na zemi, na dece. Rob přinesl kameninový džbáněk se sladovým vínem. Poslouchali hudbu, starou písničku Evy Buschové *Eine Zigarette lang*. Ráchel položila desku na gramofon, jehla chrastila v poslední drážce. Udusila cigaretu a přisunula se těsně k Robovi. „Děkuju,“ řekla, „že jsi přišel.“

„Válka lidí zdrsňuje a dělá z nich samotáře,“ poznamenal Rob a objal ji jednou rukou kolem ramen. „To je možná to nejhorší. Myslím, jak můj otec, že...“

„A ty? Jsi osamělý?“

„A ty ne?“

Zvedla tvář a přiblížila se až k jeho obličejí. „Už ne tolik jako dřív.“

Odpovědějí polibkem a ona ho pevně objala. Hranaté mužské tělo! Jemně, ale rozhodně ho tiskla dozadu a klesla na něj.

*

Během několika dnů vypučela vzadu ve skleníku přivětvá domácnost dvou po uši zamilovaných. Ráchel připravila každý den něco k jídlu, Rob přišel, povídali si a smáli se, pili, co bylo po ruce. Od první noci zůstával a spal u ní.

Jednou večer Ráchel vařila. Se surovinami, které měla k dispozici – zelí, mrkev a brambory, bez koření a bylinek – se mnoho kouzlit nedalo, ale snažila se. Našla pár svíček a jimi malou místnost trochu zútulnila. „*So, thus laugh and sing – make love the thing – be happy while you may.*“ Zpívala nahlas s deskou. Těšila se na Roba a na láhev červeného vína, na dokonalý večer.

„Hej!“ řekl Rob, ani ho neslyšela vejít dovnitř. „Trošku tišeji! Vypadá to, jako by tady byl nějaký noční podnik.“ Položil před ni na stůl prkénko a na něm obrovského kapra. „Tohle chytil otec...“

Ztišila gramofon a s úsměvem se vlnila směrem k němu. Nakonec zazpívala naplno: „*Cause there's only one beneath the sun – who's bound to make you feel that way...*“

Rob zrozpačitěl. „Do háje,“ řekl najednou, „ten hlas... To jsi ty!“

Obtančila ho kolem dokola. „Byla jsem. Dřív, před válkou. Tak buď hezky zticha, když se zpívá.“ Vytáhla mu z náprsní kapsy krabičku cigaret a jednu si zapálila. „To tě nenapadlo, že ulovíš hvězdu, co?“

Rob zvedl obal desky. „Eva Zuckerová?“

„*That's me, honey!* Rasově čisté, germánské umělecké jméno, jinak by se ty desky nesměly v Německu hrát. A to by přece byla škoda.“

Rob na ni užasle zíral. Vyprávěla mu, jak se setkala s Louisem Davidsem. Když jí bylo šestnáct, zpívala ve školním kabaretu

na židovském lyceu dvě písničky. Na konci večera za ní přišel a zeptal se jí, jestli by neměla chuť někdy přijít na hlasovou zkoušku. „Zkouška dopadla dobře a za dva týdny mi zavolał a zeptal se, jestli bych nechtěla zaskočit za jednu německou zpěvačku, která měla něco s hlasem. ‚To by bylo fajn,‘ řekla jsem. ‚Kde to je?‘ Neměla jsem tušení, že to je člověk, který řídí kabaret v Kurhausu.“ Vzpomněla si, jak jela s otcem do Scheveningenu; nevěřil tomu všemu ani za mák a čekal na ni v šatně. Okamžitě ji koupili. „Vůbec jsem nevěděla, co se děje. Bylo to úžasné! Zpívalo se, tancovalo, povídalo, byly tam komické skeče. Také tam vystupoval jeden starý kouzelník, duo rychlomalířů z Ameriky, žena-břichomluvec a kdovíco ještě. A za kulisami to vždycky pokračovalo, ti lidé na to byli zvyklí. A já jsem zpívala dobře. Měla jsem tak silný pocit svobody, že jsem ani neměla trému. Za půl roku jsem stála na jevišti amsterdamského divadla na náměstí Leidseplein, pod vrstvou make-upu, protože mi bylo teprve sedmnáct.“

„Sedmnáct?“ řekl Rob. „Pro Krista!“

„Ano, to říkal tatínek taky. Já... no, já jsem brzy dospěla, myslím. Ale to nic, poznala jsem lidi z Nelsonova kabaretu, byli to samí uprchlí Němci. Jakmile mi bylo osmnáct, vyrazila jsem s nimi na turné. To bylo něco, ale někdy to bylo nebezpečné, někteří z nás byli bez státní příslušnosti, komunisti, Židi nebo všechno dohromady. Ale dostala jsem se s nimi do Francie, do Švýcarska, do Ruska a do Anglie. Dvakrát jsme byli v New Yorku. Každých čtrnáct dnů jsme měli show v kabaretu u Tuschinského, *La Gaîté*, možná ho znáš.“

„Jestli ho znám! Tam jsme často chodili s důstojníky, když jsme kotvili v Amsterdamu. To bylo... to bylo pokaždé nádherné.“

„No vidíš,“ řekla Ráchel. „Možná jste mě slyšeli zpívat. Když mi bylo dvacet. Dostala jsem smlouvu na natáčení desek a pak už to začalo. Stala se ze mě komunistická Židovka bez státní příslušnosti s královským příjmem. To je fór, vid’? Ale před čtyřmi

roky ten fór najednou skončil. Odřekla jsem turné, protože bylo čím dál nebezpečnější cestovat, a pak vypukla válka. Kdybych tehdy jela, byla bych teď v Americe a možná bych se stala opravdu slavnou. A místo toho jsem tady a koukám na tvou otevřenou pusou.“

„Promiň,“ řekl Rob, „je to hezké povídání, ale ty vypadáš tak... no, tak obyčejně.“

„To ti teda děkuju!“ smála se. „Ale vážně, jsem ráda, že jsem ti to řekla. Po válce ti věnuju jednu píseň za druhou, ano? A mohl bys teď zapálit primus, zlato, já na něj hodím tu rybu.“ Podala mu svůj zlatý zapalovač Dunhill, který dostala po prvním vystoupení od otce. To byla jedna z mála věcí, na kterých jí záleželo. Rob podržel plamen u hořáku; vzplály červenofialové plamínky.

Vracel jí zapalovač. „Pěkná věcička.“

„Líbí? Tak si ho nech. Na památku, že jsi mě zachránil.“

Rob chvíli nic neříkal. „To je od tebe hezké. Děkuju.“

Políbila ho. Jestli s tebou projdu válkou, pomyslela si, budu děkovat Bohu – kterémukoliv – na holých kolenou.

Rob vztyčil ukazovák. „Blíží se nějaké auto, s benzinovým motorem... kdo to může být?“

Rozběhli se na nenabílenou plošinu a uviděli modré, tenké paprsky zatmělých reflektorů. Z auta vystoupil muž v klobouku a dlouhém plášti a pomalu šel ke skleníku.

„Uteč!“ zasyčel Rob. Schovali se za zídkou z bedýnek. Ráchel viděla, jak se mužův stín groteskně plouží po nabílených plochách skleníku. Vaříč, deska! Blesklo jí hlavou. Zatraceně! Skrčena se rychle vrátila dovnitř, zastavila gramofon a vypnula vaříč. Slyšela, jak muž vchází do skleníku.

„Ráchel Steinová,“ volal muž tlumeným hlasem. Není to Němec, zaplať pánbůh. Má příjemný hlas. „Slečno Steinová?“

Podívala se na Roba. Vrtěl hlavou.